Strandtåg

Varierande stränder

På Stensö finns både vindexponerade stränder med sand och sten och skyddade vikar med strandängar. Eftersom strandängarna inte betas längre täcks stora ytor av högvuxen vass och havssäv. En annan växt som är vanlig på Stensö men har ganska liten utbredning i övriga Sverige är strandtåg. På lite torrare ytor med lägre vegetation är artrikedomen större och man kan bland annat hitta klöverärt, rödsäv och ormtunga.

Artrika torrbackar

På Stensös torraste delar finns det fortfarande en del öppna gräsmarker och enbuskmarker. Där kan man bland annat hitta trift, gråfibbla, backglim, backnejlika, backtimjan och backfingerört. Den största öppna torrängsytan finns vid Höge ås, centralt på halvön. Här kan man tydligast se den rullstensås som bygger upp stora delar av Stensö. Åsen bildades när inlandsisen smälte för ca 14 000 år sedan genom att en så kallad isälv transporterade sand, grus och sten längs en spricka i isen. Åsens toppiga form rundades av genom svallning när hela kustområdet täcktes av vatten efter isavsmältningen. När vattennivån var som högst gick strandlinjen i nybrotrakten, ca 80 m över den nuvarande havsnivån.

Den största öppna torrängsytan finns vid Höge ås.

Stenmonument uppfördes 1933.

Kunglig och krigisk historia

Enligt traditionen landsteg Gustav Vasa på Stensö udde den 31 maj 1520 efter att ha flytt från dansk fångenskap. Ett stenmonument, bestående av ett stort granitblock uppfördes 1933, som ersättning för ett äldre vasamonument, som numera står i stadsparken. Närmare stranden finns ytterligare en minnessten som uppfördes i samband med Ludvig den XVIII:s besök i Kalmar 1804.

I anslutning till Stensö kanal längst i norr finns rester av en skans, en enklare befästningsanläggning. Den byggdes av danskarna 1611 för att skydda deras läger på Stensö, i samband med att de belägrade och slutligen intog Kalmar.

Mellan Östra och Västra Dragsviken, på Stensös smalaste del, fanns förr ett så kallat drag, som användes för att transportera båtar tvärs över halvön. Stensö kanal är en senare konstruktion, med samma funktion som det gamla draget. Den byggdes under 1930-talet, som ett nödhjälpsarbete.

Produktion: Kalmar kommun. Layout: Lotta Mellstrand.
Text och foto: Tomas Burén. Tryck: Arkitektkopia.

Lokala Naturvårdssatsningen

Kalmar kommun
WWW.KALMAR.SE

Stensö

Välkommen till Stensö!

Stensö är ett av Kalmars mest välbesökta friluftsområden. På norra delen av Stensö finns en campingplats, en större badplats och minigolfbanor. Ett elljusspår på 2,5 alternativt 3,0 km passerar genom campingen. Övriga större stigar är lättframkomliga, men inte belysta. Det finns ytterligare en allmän badplats längst i söder, samt ett hundbad i nordväst. Grillplatser finns vid den största badplatsen och vid hundbadet. Enklare badplatser som inte sköts av kommunen finns på flera ställen.

På norra delen av Stensö finns en campingplats, en större badplats och minigolfbanor.

Stensös natur

Stensö är en halvö som till stora delar består av en svallad rullstensås. Området har använts som betesmark under flera hundra år. När betet var mer omfattande hade halvön en öppnare karaktär, med gles ekskog och torrängar med enbuskar. Numera är större delen av Stensö täckt av skog, men en fårhage finns på västra sidan.

Den största delen av Stensö täcks av ekskog, med inslag av björk och asp. Ekskogen är av en relativt näringsfattig typ, vilket medför att träden inte växer

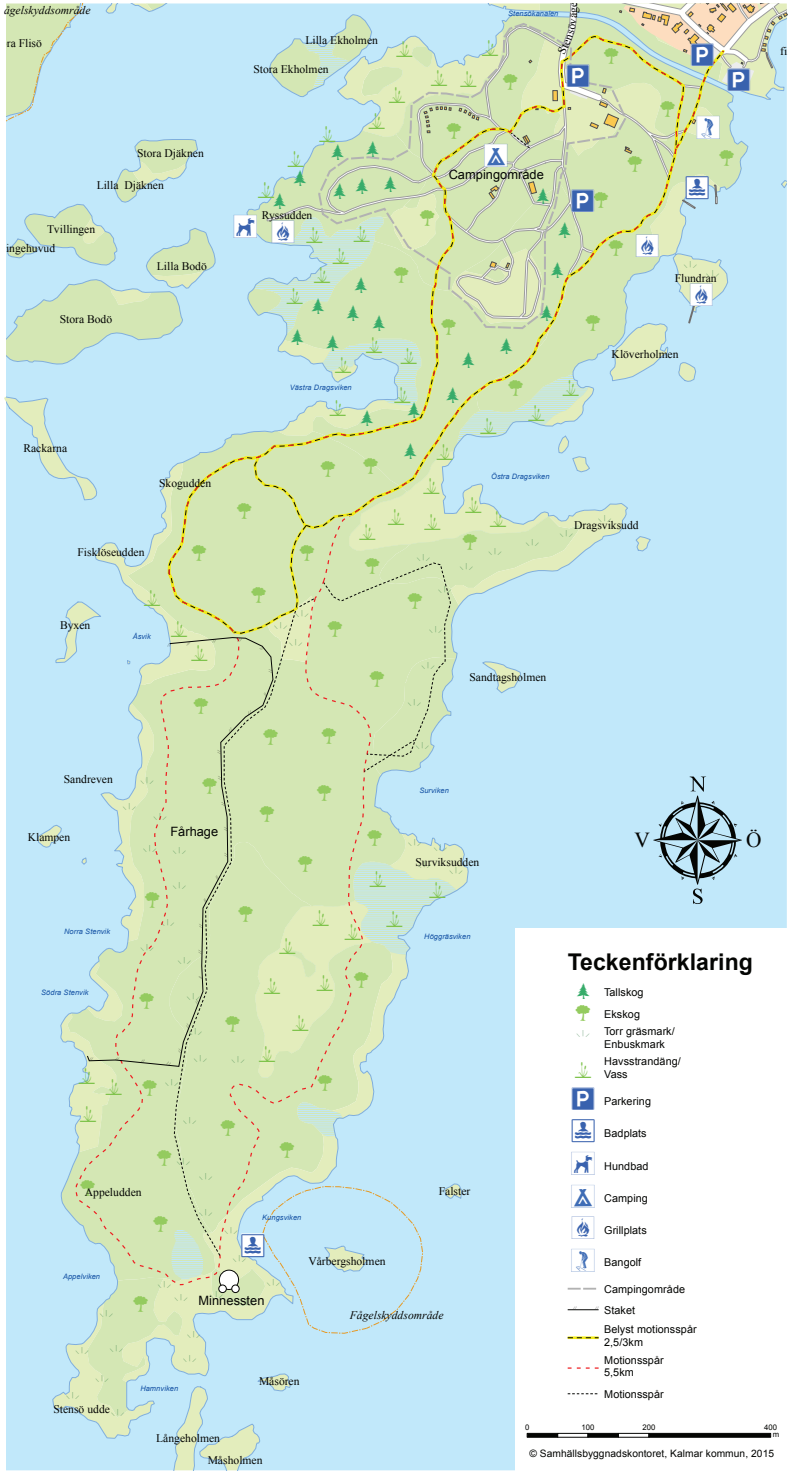

så fort och inte blir riktigt grova även om de är ganska gamla. Tallskogen på den norra delen är till stor del planterad i början av 1900-talet.

Under en period i mitten av 1900-talet fanns ett stort antal mycket enkla sommarstugor – ”masonitstugor” – utspridda över Stensö. En del spår av dessa kan fortfarande ses i skogen.

Gammal ek omgiven av yngre ekskog på södra Stensö.

En del av Kalmars eklandskap

Mer än tusen andra arter lever på och i ekar. Många arter är vanliga och finns nästan överallt, medan andra är mer kräsna och behöver riktigt gamla träd. Kalmar-trakten är ett av de områden i landet som har störst koncentration av gamla ekar och därför finns också många av de ovanliga arter som behöver gamla träd här. Längst i norr på Stensö finns ett antal riktigt gamla ekar som är skyddade som naturminnen. På de gamla träden växer flera ovanliga lavar. Inuti träden lever många olika insekter. Även döda träd är värdefulla för många arter och de får därför stå kvar om de inte riskerar att falla över till exempel stigar. Längre söderut på Stensö är ekarna inte lika gamla. Eftersom ekar behöver plats för att kunna utvecklas till grova ”sparbanksekar” har stora delar av Stensös ekskogar gallrats i olika omgångar. Den största insatsen gjordes 2012. Målet är att skapa en grovstammig skog med träd i olika åldrar och rikligt med död ved. Grenar och stammar som ligger på marken är medvetet lämnade för att gynna bland annat insekter och svampar.